

בגיליון:
אתגרי
האקלים

זוהדרק

מועלי כל הארצות התאחדו!

زوهدريخ ZO HADEREKH

גיליון 41 / 27 באוקטובר 2021

הכיבוש הוא טרור

פעילי מק"י וחד"ש מפגינים מול משרד הביטחון בת"א, השבוע - ר' בשער האחורי (צילום: זוהדרק)

הכיבוש לחדול מההפרות היומיומיות של זכויות העם הפלסטיני. כך הצטרפו המפלגה והחזית לגל המחאות, בישראל ובעולם, נגד צעד נוסף בחיזוק השלטון הקולוניאלי על הפלסטינים בשטחים הכבושים.

לפי בנט-גנץ, מעתה גם ארגוני החברה האזרחית הם "מרכיבי הטרור", לצד המצאות נוספות כמו "טרור האבנים" ואף "הטרור הדיפלומטי". עבור ממשלת ישראל הימנית, כל התנגדות לכיבוש היא טרור, וכל מאבק בכיבוש אינו לגיטימי. לפי מאמר המערכת של "הארץ" (24.10), "מדובר באיבוד עשתונות מוחלט, שממצב את ממשלת השניו כממשלת ימין קיצונית והופך את חברותן של מפלגות השמאל והמרכז בה לבדיחה. אם זה השינוי שהממשלה מקדמת, וזה צבעה הפוליטי, לא ברור כיצד אפשר להמשיך להגן עליה בשם החשש מהאלטרנטיבה של בחירות נוספות".

ועוד לא הזכרנו את אלימות המתנחלים הגוברת בעת המסיק ואת בניית אלפי יחידות הדיור בהתנחלויות... "הבטחנו לקדם את ההתיישבות" – אמרה שרת המשפטים אילת שקד, ואכן קיימה.

"הכיבוש הוא הטרור; מרצ ורע"מ שותפות בהעמקת הכיבוש". כך הגיבו המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש) על החלטת שר הביטחון בני גנץ להגדיר שישה ארגוני זכויות אדם פלסטיניים כארגוני טרור: הארונים הם: א-דאמיר – לטיפול באסירים ובזכויות אדם; התנועה העולמית להגנה על הילדים – פלסטין; אל-חק העוקב אחר עוולות הכיבוש, מתעד אותן ומציגן בפני העולם; התאחדות ועדות הפעולה החקלאית; מרכז ביסאן למחקר ופיתוח; והתאחדות ועדות הנשים הערביות.

לדברי מק"י וחד"ש, "החלטה זו היא חלק ממדיניותה הנפשעת של הממשלה – בה חברות מרצ ורע"מ – להנצחת הכיבוש ולמניעת כל התנגדות באמצעות תיעוד וחשיפה של פשעי הכיבוש בזירה הבינלאומית והמקומית. הכל במטרה לחסל את השאלה הפלסטינית על כל מרכיביה. 'ממשלת השניו' ממשיכה את המדיניות של ממשלת נתניהו ביתר שאת". עוד הדגישו: "הקהילה הבינלאומית נדרשת לפעול באופן מידי לביטול החלטה זו, וללחוץ על ממשלת

בקיצור: בנט מבלף בדיוק כמו נתניהו

"ראש המוסד לשעבר, יוסי כהן, אמר שאיראן לא קרובה להשגת יכולת צבאית גרעינית. 'איראן, נכון להיום, אפילו לא קרובה להשגת יכולות גרעיניות צבאיות, היא לא קרובה יותר משהייתה בעבר', אמר כהן בכנס ה'גר'וזלם פוסט'. כהן הוסיף: 'אני מאמין שהכרזות כמו אלו שמצבה של איראן טוב יותר כיום ממה שהיה בעבר, בהתבסס על המודיעין שקראתי לפני כמה חודשים... הן לא נכונות. אני חושב שהמתקנים האיראניים נמצאים בנקודה שיש להם פחות יכולות ממה שהיו להם בעבר.. זה לא שיש להם פחות כוונות, אבל יש להם פחות תמיכה מהעולם לפעולות שלהם ביחס לעבר'".

"גר'וזלם פוסט", 13.10

על גזענות והערבי הטוב

"במהדורת כאן 11 המגישה מאיה ראכלין קטעה את ח"כ עאידה תומא-סלימאן (הרשימה המשותפת) וביקשה ממנה לגנות את הפשיעה בחברה הערבית. או במילותיה: 'תשמעי, אני שמעתי גינויים מחברי כנסת יהודים על פשיעה ואלימות יהודית, מכס פחות שמעת'. זה לא נגמר שם, חלילה. ראכלין המשיכה ופירטה מה היא מצפה לראות: 'הסגרה של עבריינים, כאלה שגורמים למות של חפים מפשע'. בהחלטיות היא נזפה בחברת הכנסת על כך שלא שמעה ממנה גינויים. ראכלין לא בדקה את הפעילות היום-יומית של תומא-סלימאן, אבל הציגה את חוסר הידע שלה כעובדה מוגמרת. שנאמר: לכו תוכיחי שאין לך אחות. ההתנהלות העיתונאית הלא מקצועית הזו מכתיבה שיח ציבורי שלא מבוסס על עובדות, אלא על נרטיב יהודי או משאלות לב. למעשה, זו גזענות שעוברת מתחת לרדאר ואפילו לא נתפשת ככזו. היא נשענת על הבורות של התקשורת והציבור, שלא נותנים למציאות לבלבל אותם. היהודים ממילא לא עוקבים אחרי החברה הערבית או חברי הכנסת הערבים. הם מתעניינים רק כשמתעוררת שערורייה או מקרה קיצוני ואז גם הסיקור נעשה לרוב דרך עיניים זרות לסיטואציה. בכל פעם נמצא תורן אחר שיעביר את הנרטיב היהודי בתקשורת הישראלית. ותעיד על כך אסופת העיתונאים שיצאו להגן על שמה של ראכלין. בסופו של דבר, פני הציבור כפני התקשורת. ערבי טוב הוא ערבי שמסכים לנרטיב היהודי".

קן הבר, המהדורה המקוונת של "הארץ", 14.10

העבודה נגד העבודה המאורגנת

"השרה מיכאלי מאותתת לכיוון הפרטה — וארבע קבוצות נותרו במרוץ על נמל חיפה".

נותרת ב"דה מרקר", 14.10

מרצ - בור ללא תחתית

"אם חשבנו שתמיכתה של מרצ בחוק האזרחות תהיה השפל הנמוך ביותר שאליו תגיע המפלגה במסגרת מאמצי השמירה על אחדותה של הממשלה הימנית והקיצונית הזו, הרי שהופעתו של יו"ר המפלגה, ניצן הורוביץ, בערוץ 13 הוכיחה שמדובר בבור ללא תחתית. אורי סגל שאל את הורוביץ אם הוא 'מגנה ומוקיע את השימוש באלימות פיזית של ח"כ עודה נגד ח"כ בן גביר היום'. כשסגל ממשיך ושואל אם ח"כ עודה צריך לעמוד, לדעתו, לדין משמעתי, הורוביץ שוב לא ממצמץ: 'ודאי', הוא משיב מיד, ומלין על האופוזיציה שמונעת את הקמת ועדת האתיקה, שבעבר הייתה 'מרחיקה' חברי כנסת על דברים כאלה להרבה מאוד זמן'. במילים אחרות, יו"ר מפלגת השמאל היהודית חושב שצריך להרחיק את חבר הכנסת הפלסטיני, שמייצג את המיעוט הנרדף ביותר במדינה, כיוון שלא התנהל בנימוס מול פרובוקטור מקצועי, פשיסט גזען שהורשע בתמיכה בארגון טרור".

אורלי נוי, "שיחה מקומית", 21.10

דברים בשם אומרם**פצצה מתקתקת. מעניין, איפה שמענו את זה?**

"יו"ר רע"ם מנסור עבאס לא פוסל בריאיון לקרן נויבך את השימוש במעצרים מנהליים למאבק בפשיעה בחברה הערבית: 'יש דברים בסיסיים שצריך לנקוט בהם ואת הדברים הקשים האלו להשאיר לסוף. הכלים צריכים להיות מידתיים ולכן כשמדובר על סכנת חיים, פצצה מתקתקת, בהתאם לזה עולים בדרגה'".

ידיעה במהדורת החדשות של רשת ב', 12.10

תרבות השנור מגיעה לאבו דאבי

"השר לשיתוף פעולה אזורי, עיסאוי פריג', נפגש עם שר החוץ האמירתי עבדאללה בן-זאיד באבו דאבי. בן-זאיד הביע נכונות לממן ולקדם פרויקטים בתחומים רבים לאזרחים הערבים בישראל, בתנאי שממשלת ישראל תדרוש זאת רשמית".

ציץ של העיתונאי מוחמד מג'אדלה, 12.10

מיניסטר קומוניסט נולד

"ח"כ עופר כסיף נקלט ע"י ח"כ מראענה יושב על כיסא סביב שולחן השרים במליאת הכנסת וננף ע"י ח"כ טיבי: 'אתה? ממת? איש חד"ש, מפלגה קומוניסטית, יושב בכיסא 'מיניסטר'. עאידה כועסת, איבתיסאם מלינה'".

ערוץ 7, 14.10

מכתבים למערכת**מה תבוא קודם: מלחמה או נקמת הטבע**

לאחר קריאת המאמר של אבישי ארליך "ארה"ב בנסיגה וסין בעלייה" ("זו הדרך", 13.10) אני שואל את עצמי: מה יבוא קודם: המלחמה הבאה או נקמת הטבע באדם בגלל הפגיעה המתמשכת? האדם הוא לפעמים האויב הגדול של האדם, אבל הוא גם האויב הגדול של הטבע. כאשר "פגשתי" לראשונה בקרל מרקס, לפני עשרות שנים, למדתי את המושג "ייצור עודף". המשמעות המידית של המושג היא בזבוז. בזבוז משאבים, חומר ואנרגיה. במרצות השנים קיבל המושג משנה תוקף עם התאוצה בתהליכי הרס הסביבה. התבוננות בגודש התנועה ובפקקים שבכבישי ישראל ממחישה זאת. זו תאוצה שבאה לידי ביטוי בשרפות ענק, בשיטפונות ללא תקדים, בשינוי האקלים, ובזיהום האוויר והסביבה. ייצור עודף בקפיטליזם, והרס הסביבה הנובע ממנו, הופכים את האדם לאויב הטבע.

י. מר, חיפה

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

נרצחו רבבות – הורה מנכ"ל משרד הביטחון דאז, האלוף (מיל') דוד עברי, להקפיא את הייצוא הצבאי הישראלי לרואנדה ולבורונדי. אפילו לא ניתן לומר כי החלטת ההקפאה הייתה בחזקת מעט מדי ומאוחר מדי, שכן לפי דיווחים נמשכו משלוחי הנשק עד סוף ההשמדה, בחודש יולי.

למרות שאין מחלוקת כי נשק ישראלי הוסיף להישלח לרואנדה לכל הפחות שישה ימים לאחר תחילת הטבח, החליטה עו"ד מטר לא לפתוח בחקירה פלילית נגד גורם ישראלי כלשהו בגין סיוע להשמדת עם ולפשעים נגד האנושות.

עו"ד מטר התבססה בהחלטתה על טענות שקריות לגבי השתלשלות האירועים ברואנדה. מבלי שנחקר סוחר נשק כלשהו או גורם במשרדי הביטחון, החוץ והמשפטים, החליטה עו"ד מטר כי אין ישראלי כלשהו שידע שהתחוללה מלחמת אזרחים ברואנדה וכי החלה בה השמדת עם. בחלוף כחמש שנים, ורק לאחר הגשת העתירה, קיבלנו החלטה שאינה אומרת כלום בערר של היועמ"ש לממשלה.

... ונשק ישראלי בידי הרוצחים בדרום סודאן

העתירה בעניין דרום סודאן הוגשה על רקע הקביעה בדו"ח מועצת הביטחון של האו"ם, כי בעסקה שיוזם ראש השירות החשאי הדרום סודאני, תוך עקיפת המנגנונים הפורמליים בדרום סודאן לרכישת נשק, נרכשו מישראל בשנת 2013 רובי גליל אייס. אלה נמסרו למיליציה של הממשלה, שהתאמנה בחווה הפרטית של הנשיא הדרום סודאני. הרובים שימשו את המיליציה לטבח בבני שבט הנואר שהחל בדצמבר 2013 בכירה ג'ובה ובסביבתה. טבח זה היה ראשיתה של מלחמת האזרחים בדרום סודאן.

לפי דו"חות ועדות החקירה של האו"ם ושל האיחוד האפריקאי, כוחות הביטחון של ממשלת דרום סודאן, יחד עם המליציות מטעמה, עצרו, עינו, אנסו ורצחו את בני שבט הנואר במסע מהיר ומתואם בשכונות הכירה ג'ובה ובסביבתה. נרצחו לא רק אישי ציבור וביטחון משבט הנואר; כוחות הביטחון והמליציות סרקו בתים לגביהם היה מידע כי בני שבט הנואר התגוררו בהם, ותפסו ברחוב או בבית הספר את מי שזוהה כמשתייך לשבט.

הגורמים המקצועיים במשרדי החוץ והביטחון בישראל היו אמורים לדעת מראש את הסיכון הכרוך באישור עסקה ממוקפת של ייצוא רובים, בתיווך השירות החשאי של דרום סודאן, עבור המיליציה הפרטית של הנשיא. יצוין כי באותה תקופה הוצב בדרום סודאן כוח לשמירת שלום של האו"ם בשל המצב הנפיץ במדינה, ואף הוטל עליה אמברגו נשק מצד האיחוד האירופי.

האם יש עובד אחד במשרדי החוץ והביטחון שנשמע לו סביר כי נשיא של מדינה מזמין רובים למיליציה "פרטית" שלו? האם לעובד אחד במשרדי החוץ והביטחון נשמע הגיוני וסביר שראש השירות החשאי של מדינה מתאם בעצמו עסקה לרכישת רובים למיליציה?

דרישה ראשונה לפתוח בחקירה בעניין נשלחה בינואר 2016. רק לאחר שהוגשה עתירה ראשונה לבג"ץ, נמסרה לנו במאי 2017 החלטה של עו"ד מטר שקבעה, כי לא נמצאה שום ראיה לפיה מעשיו של גורם ישראלי כלשהו מעלים חשד לביצוע עבירה פלילית, ולכן אין לפתוח בחקירה.

בעתירה נטען כי עו"ד מטר הגיעה למסקנות שגויות ובלתי-סבירות על בסיס טענות עובדתיות שגויות לגבי השתלשלות האירועים בדרום סודאן, נוסף על טעויות בהבנת הדין הישראלי והדין הבינ-לאומי הרלוונטיים. עוד נטען כי עו"ד מטר לא ביצעה פעולות בדיקה בסיסיות לפני קבלת ההחלטה.

איתי מק

קורבנות של הרצח ברואנדה (צילום: האו"ם)

דיון בבג"ץ בעקבות העתירה

ישראל והטבח ברואנדה ובסודאן

ב-21 באוקטובר התקיים בבג"ץ דיון בשתי עתירות שהגישו עשרות פעילי זכויות אדם. העתירות דורשות לפתוח בחקירה פלילית נגד הישראלים שסייעו לפשעים נגד האנושות בדרום סודן (5687/20) וכן לפשעים במלחמת האזרחים והג'נוסייד ברואנדה (2854/20), נידונות בפני הנשיאה אסתר חיות והשופטים יעל וילנר וג'ורג' קרא.

הג'נוסייד ברואנדה התרחש לאחר השואה. למרות שהעולם, כביכול, חרט על דגלו "לעולם לא עוד". באוקטובר 1990, בעקבות פלישת ארגון המורדים של הטוטסי מאוגנדה, פרצה ברואנדה מלחמת אזרחים. לאחר שלוש וחצי שנים של מלחמת אזרחים רצחנית, בשעה 20:30 ב-6 באפריל 1994, נורה טיל לעבר מטוס שעשה את דרכו חזרה מטנזניה אל בירת רואנדה, קיגאלי. המטוס התרסק וכל נוסעיו – בהם הדיקטטור של רואנדה והדיקטטור של בורונדי השכנה – נהרגו.

במאה הימים הבאים נרצחו ברחבי רואנדה כמיליון בני אדם, רובם בני הטוטסי ומיעוטם בני ההוטו שנחשבו מתונים. למרות האמצעים הפשוטים שבהם השתמשו הרוצחים (הרצח בוצע בעיקר באמצעות מצ'טות, סכינים וגרזינים, וכן באמצעות נשק קל, כגון רימוני רסס, רובים ותתי-מקלע) (בפרט תת-המקלע עוזי), קצב ההשמדה של בני הטוטסי היה המהיר ביותר המוכר בהיסטוריה.

נשק ישראלי בידי הרוצחים ברואנדה...

ממשלת רבין השנייה, בצד סוחר נשק ישראלי שזהותם עלומה, לא רק שתקה נוכח הזוועות – אלא גם הייתה אחראית לייצוא ציוד צבאי בזמן מלחמת האזרחים, על אף שכל העולם ידע כי משטר ההוטו הגזעני טובח בטוטסי. גם לאחר התרסקות המטוס ב-6 באפריל 1994 ותחילת ההשמדה, נמשכו המכירות ומשלוחי הנשק מישראל.

עו"ד רחל מטר, מנהלת המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה, חשפה במכתב ששלחה לעותרים כי רק ב-12 באפריל 1994 – שישה ימים לאחר תחילת ההשמדה, אשר במהלכם

גם ההתייחסות לנשים במקצועות שוחקים היא חלקית בלבד. כך, למשל, החוק אינו מפרט צעדים בנושא הכשרות מקצועיות ומלגות קיום, אלא מפנה להחלטות ממשלה. אין בתיקון שום התייחסות או מענה לכשלים מבניים בשוק העבודה הפוגעים בנשים בכלל, ובנשים מבוגרות בפרט.

לאחר שביתה ממושכת: הסכמות של איגוד העו"סים עם האוצר

משרד האוצר הגיע השבוע (24.10) להסכמות עם איגוד העובדים הסוציאליים בדבר "רפורמה מקיפה במבנה שכר העובדים הסוציאליים בעלות של 200 מיליון שקל לשנה". ההסכמות הושגו לאחר למעלה משנה של מו"מ אינטנסיבי, שנערך בעקבות שביתה העובדים הסוציאליים בקיץ שעבר. הרפורמה כוללת שינויים יסודיים במבנה שכר העובדים הסוציאליים, ביניהם - העלאת השכר עד 20 אחוזים. שכר היסוד יעלה עד פי 3.5, ויעמוד על 8,000 שקלים, עליו יתווספו תוספות של ותק, ניסיון, לימודים וניהול. הרפורמה תחול רטרואקטיבית מחודש יולי 2021. בנוסף סוכם בין הצדדים שעם פתיחת הסכמי השכר הבאים במשק, צפויה פעימה נוספת של הרפורמה בעלות דומה. מודל השכר החדש מבטל את ההשלמה לשכר מינימום, אשר קיבלו יותר מ-70% מהעו"סים. עם חתימת ההסכם צפויה המדינה לפרסם צו הרחבה, כך שגם עו"סים בעמותות ובשירותי רווחה מופרטים ייהנו מההישגים.

ענבל חרמוני, יו"ר איגוד העו"סים, מסרה: "לאחר למעלה משנה של מו"מ, הצלחנו לסכם מתווה היסטורי של שינוי שורשי במבנה שכר העובדות הסוציאליות. מודל השכר שהנחנו על השולחן הושג במלואו".

לפי המידע שמסר האיגוד, "לא מדובר רק בתוספת שקלית או אחוזית. השגנו מודל חדש שמשנה את מבנה השכר מהיסוד. זה מודל שכר מתאים ונכון יותר, שמתגמל על מקצועיות ואחריות נוספת ומאפשר המשך התקדמות בשכר לאורך כל שנות הקריירה". עוד הדגישה: "העובדות הסוציאליות הן הגורם היחיד במשק שפרץ את הסכמי השכר, וזאת בשיא משבר הקורונה וללא תקציב מדינה. תוקן העיוות ההיסטורי בתוספת הוותק וחלוקתו, כך שיתאפשר קידום בשכר לאורך כל שנות הקריירה. כן סוכם על הקמה ותקצוב של אגף אבטחה ארצי לעובדות הסוציאליות ברשויות המקומיות, בעלות של 70 מיליון שקל המעוגנים בתקציב המדינה".

הצעת חוק להנצחת זכר

קורבנות טבח כפר קאסם

ח"כ עאידה תומא-סלימאן הניחה על שולחן הכנסת הצעת חוק לזכר קורבנות טבח כפר קאסם. ההצבעה בוועדת השרים לענייני חקיקה על הצעת החוק הזאת של ח"כ תומא-סלימאן שהייתה אמורה להתקיים השבוע (24.10) נדחתה, וזאת "על מנת לגבש עמדה מוסכמת של הקואליציה והאופוזיציה בנושא". ההצבעה נדחתה לבקשתו של השר לשיתוף פעולה אזורי עיסאווי פריג' (מרצ), תושב כפר קאסם.

הצעת חוק שהגישה ח"כ תומא-סלימאן עוסקת בהנצחתו של הטבח בכפר קאסם שהתרחש באוקטובר 1956. יחידה של משמר הגבול ירתה אז למוות ב-49 מתושבי הכפר ובהם נשים וילדים, במה שהוגדר בדיעבד כ"פקודה בלתי חוקית בעליל". החוק מציע לחייב את הנצחתו של הטבח ואת לימוד פרטיו ולקחיו במערכת החינוך.

העלאת גיל הפרישה:

מתווה הרסני

ועדת הכספים של הכנסת אישרה (21.10) את סעיפי החוק להעלאת גיל הפרישה לנשים מ-62 ל-65. החוק יובא לאישור מליאת הכנסת יחד עם כלל פרקי חוק ההסדרים.

בדיון בוועדה נתקבלו כמה תיקונים ברגע האחרון, בהם שמירת הזכויות להנחות לאזרחים ותיקים לנשים מעל גיל 62 במשך ארבע השנים הראשונות להחלת החוק. הצעת החוק כוללת העלאה מדורגת של גיל הפרישה הראשון לנשים, שבו הן זכאיות לקצבת זקנה, בתוך 11 שנים.

לדברי יו"ר הוועדה לקידום מעמד האשה, ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש - הרשימה המשתפת), "העלאת גיל הפרישה שאושרה בוועדת הכספים היא מתווה דורסני, מהיר ונמהר שיפגע בנשים המוחלשות ביותר. הצעדים המשלימים שהושגו במאבק הם משמעותיים, אבל לא מספקים. בחשבון אחרון - הגישה הדורסנית של האוצר ושל הממשלה הניאו-ליברלית ניצחה".

גם בארגון הנשים הגדול בישראל, נעמת, הביעו התנגדות למתווה. נעמת לקחה חלק פעיל בדיוני ועדת הכספים. עו"ד גלי עציון, מנהלת מחלקת יעוץ וחקיקה בנעמת, שהשתתפה בדיוני ועדת הכספים, אמרה: "אי אפשר להעביר רפורמה כל כך דרמטית בלי לתת מענה שלם לכל הנשים שייפגעו. הצלחנו לצמצם חלק מהעיוותים שהופיעו בהצעת החוק המקורית. אנו מתכוונות לעקוב אחר ביצוע המתווה והכלים המשלימים, להתריע על יישום חסר של המתווה ולדרוש תיקונים מתאימים".

בנעמת הוסיפו שלאורך כל הדרך דרשו שהעלאת גיל הפרישה תלווה בכלים משלימים מותאמים ומתוקצבים כראוי, באופן שייתן מענה לנשים הצפויות להיפגע מהמהלך. זאת בליווי מהלך הסרת חסמים וקידום אמיתי של השוויון המגדרי בשוק העבודה.

עוד הדגישו את החוסרים במתווה הנוכחי: "קצב ההעלאה שאושר מהיר מדי וגבוה מדי (עד גיל 65 במקום 64), אינו כולל מנגנוני פיקוח הולמים של הכנסת, ואינו נותן מענה מספק לנשים שכבר נפלטו משוק העבודה ואין להן מקורות הכנסה נוספים למעט קצבת הזקנה הצפויה.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

ראיון עם סאלח אגבריה, רכז הסטודנטים הארצי של חד"ש

להחזיר את הפוליטיקה לקמפוס

הסטודנטים. אנחנו מתכוונים לפתוח מחדש גם את התא במכללת תל חי, ולהקים תא חדש באוניברסיטת בר אילן.

אלו סוגיות עלו בפגישות אלה?

כל תא מתמודד עם סוגיות פוליטיות אחרות. התא באוניברסיטה העברית, למשל, תומך במאבקי התושבים בשכונות שיח' ג'ראח וסילוואן בירושלים המזרחית הכבושה. בתל אביב, השיח הפוליטי הסטודנטיאלי הוא פרוגרסיבי יותר, ועוסק בנושאים כמו זכויות דמוקרטיות. בבאר שבע הסוגיות המרכזיות הן הריסות הבתים וסוגיית הכפרים הבלתי-מוכרים. בחיפה, שהיא האוניברסיטה עם קהילת הסטודנטים הערבים הגדולה ביותר, יש יותר עיסוק בזהות הלאומית הפלסטינית ובשותפות היהודית-ערבית.

עם זאת, כל התאים שלנו עוסקים בסופו של דבר בסוגיות הגדולות: המאבק בכיבוש, מאבקי עובדים ומאבק נגד גזענות ואפליה.

בשנים האחרונות חזרו חלק מתאי חד"ש סטודנטים להתמודד בבחירות לאגודות הסטודנטים. כיצד נערכת חד"ש סטודנטים לבחירות שייערכו השנה?

כוחנו באגודות הסטודנטים משתנה מאוניברסיטה לאוניברסיטה. בבאר שבע ההתמודדות בבחירות למועצת האגודה היא כבר מסורת, ויש לנו כעת נציג אחד במועצה. בבחירות בתל אביב זכינו בבחירות האחרונות בחמישה מושבים במועצה, וגם בחיפה יש לנו שני נציגים. בירושלים, לעומת זאת, התנגדנו במשך שנים להשתתפות בבחירות למועצת האגודה. יום הסטודנט באוניברסיטה העברית, שהוא האירוע הגדול ביותר אותו מארגנת האגודה, הוצמד במשך 12 שנים ליום כיבוש ירושלים המזרחית ("יום ירושלים"). ניהלנו מאבק ארוך וממושך נגד מועד זה וארגנו מדי שנה את "יום הסטודנט האלטרנטיבי". בשנה שעברה ניצחנו! הנהלת האגודה החליטה להפריד בין יום הסטודנט ל"יום ירושלים" ולקיים את האירוע בקמפוס בתאריך אחר. כעת אנו שוקלים לשוב ולהשתתף בבחירות למועצת האגודה, ולפעול מתוכה על מנת לשרת את האינטרסים האמיתיים של כלל הסטודנטים. גם בחיפה הטלנו חרם ארוך שנים על האגודה. בשנה שעברה החלטנו להתמודד בבחירות לראשונה מזה זמן רב. שני הנציגים שלנו נבחרו דווקא בפקולטות בהן אנחנו נחשבים חלשים, והיינו קרובים לניצחון גם בחוגים אחרים. השנה אנחנו שואפים להגדיל ולחזק את הייצוג שלנו במועצת האגודה בחיפה.

הבחירות באגודות הסטודנטים אינן קלות, משום שהנהלות האוניברסיטאות שואפות לצמצם את מרחב השיח הפוליטי. הן מעדיפות אגודות סטודנטים כנועות, קונפורמיסטיות ולא-פוליטיות. אנחנו, לעומת זאת, מנהלים קמפיילים פוליטיים. גם כאשר חלק ניכר מעבודת הבחירות היא עבודה אישית להנעת סטודנטים להצביע, אנחנו מתעקשים להכניס תוכן פוליטי ולדבר על נושאים כמו זכויות עובדים והכיבוש. תמיד ברור שהנציגים שלנו מתמודדים בשם תא חד"ש – וזו כבר אמירה פוליטית בפני עצמה.

כדי להצליח להגדיל את כוחנו באגודות השנה, אנחנו

שנת הלימודים במוסדות ההשכלה הגבוהה נפתחה. לאחר שנה שלמה של לימודים מרוחק בצל מגפת הקורונה – הקמפוסים חזרו לפעול.

הריחוק הפיסי מהקמפוסים בשנה שחלפה הנחית מכה קשה על התנועות הפוליטיות הסטודנטיאליות. אי-היכולת לקיים פגישות, ליצור שיח ולהוביל מאבקים באוניברסיטאות ובמכללות גרם משבר ארגוני בקרב כלל הכוחות הפוליטיים הסטודנטיאליים. כעת, לאחר החזרה ללימודים פרונטאליים והפתיחה המחודשת של החיים בקמפוסים, חזרו לשטח גם התנועות הסטודנטיאליות. על רקע זה, השבוע ראיון "זו הדרך" את סאלח אגבריה, רכז הסטודנטים הארצי של חד"ש.

חברי וחברות תא חד"ש באוניברסיטת חיפה (צילום: חד"ש סטודנטים)

מה מצבן של חד"ש סטודנטים ושל יתר התנועות הסטודנטיאליות?

במישור הארגוני, הקורונה פגעה מאוד בפעילים באוניברסיטאות של חד"ש כמו גם של יתר התנועות הסטודנטיאליות. כמעט לא התקיימו אירועים ופעילויות בשטח, במסגרתן אנו רגילים לפגוש את ציבור הסטודנטים בשגרה.

במישור הפוליטי, השיח בקרב ציבור הסטודנטים השתנה. פוליטיקה של מאבקים ושל מעורבות חברתית כבר אינה דבר מובן מאליה. יזו השפעה של השיח שמקדם מנסור עבאס, אבל גם של החולשה של התנועות הפוליטיות, כולל חד"ש, עקב הקורונה. לא הצלחנו לקיים פעילות שתוביל שיח פוליטי.

התנועות הפוליטיות בקמפוסים מתארגנות כעת לפעילות מחודשת. רוב התאים של חד"ש באוניברסיטאות כבר קיימו פגישות. מה תוכל לספר על פתיחת הפעילות השנה?

אנחנו עכשיו בתהליך של החייאת צוותי הפעילים בכל האוניברסיטאות בהן היו לנו תאים. השבוע קיימנו מפגש פתיחה מוצלח מאוד בתל אביב. בחיפה ובבאר שבע ערכנו ימי גיבוש ויום עיון שבמהלכם דנו בתוכניות לסמסטר הקרוב, במטרות פוליטיות ארוכות טווח ובצרכים היומיומיים של

אלו הישגים היו לחד"ש באגודות הסטודנטים בשנים האחרונות?

בתל אביב, שם היה לנו ייצוג משמעותי בשנתיים האחרונות, הצלחנו לגרום לאגודה לפרסם את כל ההודעות מטעמה בערבית נוסף לעברית. כמו כן, הצלחנו להוביל את האגודה לנקוט עמדה בעד המאבק להעסקה ישירה של עובדות הניקיון, ולנהל במועצה שיח פוליטי בנושא.

מועצת האגודה בתל אביב מחולקת לוועדות המטפלות בנושאים שונים. אחד מנציגינו במועצה חבר בוועדת המכרזים, שאחראית על קבלת עובדים חדשים לאגודה. בעמדה זו יש לנו השפעה על אופי האגודה, והשנה נפעל לחזק את יכולותינו במישור זה.

בבאר שבע, נציגנו במועצת האגודה חבר בוועדת הכספים, שלה השפעה על חלוקת התקציבים. במהלך המלחמה האחרונה נגד עזה, תקפו פעילי ימין סטודנטים ערבים במעונות בבאר שבע. בעקבות אירוע הבריונות נפגש נציג חד"ש במועצה עם הנשיא ועם הרקטור, וכך הצליח לקדם צעדים לשמירה על ביטחונם של הסטודנטים, על מנת שתקיפות כאלה לא יקרו שוב. בחיפה עסקנו יותר בבעיות היומיומיות של הסטודנטים. השנה התמודדנו שם, והתא עדיין לומד את העבודה במועצה. בבחירות הקרובות אנחנו שואפים להגדיל את כוחנו.

מה עם המאבק להעסקה ישירה של עובדות הניקיון? זה מאבק מרכזי שחד"ש סטודנטים לוקחת בו חלק מוביל מזה תקופה ארוכה.

בשנים האחרונות הצליח המאבק להעסקה ישירה באוניברסיטאות להעלות את בעיית ההעסקה הקבלנית לסדר היום של הנהלות המוסדות. כרגע התוכנית שלהם היא להעביר את העובדות מהעסקה דרך קבלן חיצוני להעסקה בחברה בת בבעלות משותפת של האוניברסיטאות.

אף על פי שמדובר באופן העסקה עדיף על העסקה קבלנית, עמדתנו העקרונית לא השתנתה: אנחנו בעד מעבר להעסקה ישירה מלאה בידי האוניברסיטאות, ללא תיווך של חברה בת. אנחנו ממשיכים להתעקש על כך ועומדים בקשר עם העובדות בקמפוסים.

אלו מטרות אתה מציב לחד"ש סטודנטים בשנת הלימודית הנוכחית?

אני פועל בשני כיוונים. הכיוון הראשון הוא להחזיר את חד"ש סטודנטים למצב ארגוני חזק ויציב, עם מסורות מסודרות ומתפקדת בכל אוניברסיטה, על מנת שהתאים יפעלו באופן סדיר. כדי לקדם זאת, בקרוב נערוך בחירות למזכירות ולמזכירים בכל תא ותא. נוסף על כך, אני מעוניין להגביר את התיאום בין התאים באוניברסיטאות השונות. כל תא יבחר נציג לצוות תיאום ארצי, בו נדון בכל הסוגיות הפוליטיות והארגוניות ונחליט על אסטרטגיית פעולה משותפת.

הכיוון השני הוא הגדלת הקאדרים של חד"ש סטודנטים על מנת לעורר שיח פוליטי באוניברסיטאות. נפעל להפיץ בקרב הסטודנטים את הרעיונות שלנו, ואת התנגדותנו ל"ממשלת השינוי" ולהשפעותיה הרעות על האזרחים הערבים והיהודים. חיוני שהדרישות הפוליטיות שלנו יהפכו חלק מהשיח הסטודנטיאלי. עליהן להיות דרישות של ציבור הסטודנטים בכלל, ולא רק של חד"ש. כך נוכל לגבש קואליציות.

בסיכום, המטרה היא בנייה מחדש של התאים והפיכת פעילותם לסדירה ורצופה, על מנת שיוכלו להצליח במשימתם המרכזית: פוליטיזציה של הציבור הסטודנטיאלי.

צריכים למצוא שותפים חדשים, בתאים אחרים או בקבוצות סטודנטים שלא הצלחנו להגיע אליהן בעבר. עלינו לכתוב בריתות אלקטורליות כדי לחזק את כוחנו במועצות ולהשיג הישגים משמעותיים.

באקדמיה סולידריים עם הארגונים הפלסטיניים

אקדמיה לשוויון – התארגנות המרצים השמאלית במוסדות להשכלה גבוהה – פרסמה השבוע (25.10) גילוי דעת המגנה את החלטת שר הביטחון להוציא אל מחוץ לחוק שישה ארגוני חברה אזרחית פלסטיניים (ר' בשער). בגילוי הדעת נכתב:

"אקדמיה לשוויון הוא ארגון של כשבע מאות חברות וחברים בקהילה האקדמית המחויבים לקידומו של עתיד דמוקרטי וצודק. ארגון אקדמיה לשוויון מביע תמיכה נחרצת בארגוני החברה האזרחית הפלסטינית ומוקיע את החלטת שר הביטחון, בני גנץ, להכריז עליהם ארגוני טרור ולהוציאם אל מחוץ לחוק.

"בני גנץ, אשר תחת פיקודו הרג הצבא הישראלי מאות רבות של אזרחים פלסטיניים, ביניהם כחמש מאות ילדים מתחת לגיל 15 במהלך מסע ההרג המכונה 'צוק איתן' לבדו, הכריז ב-22 באוקטובר על שישה ארגוני חברה אזרחית פלסטיניים כעל ארגוני טרור. מדובר בארגוני זכויות אדם, כמו א-דמיר ו-DCI פלסטין, העוסקים בהגנה על העצירים שאותם משליכה ישראל לכלא לחודשים ארוכים ללא משפט, על ילדים שנעצרים באישון לילה ועל פעילים פוליטיים הנרדפים על פעילותם.

"מדובר גם בארגונים – ועדות הנשים, הוועדות החקלאיות – העוסקים בתשתית הקהילתית והאזרחית הפלסטינית; בארגון אל-חק העוקב אחר עוולות הכיבוש, מתעד אותן ומציג אותן בפני העולם; וכן במוסד המחקר הוותיק מרכז ביסאן, אשר שם לעצמו למטרה לפתח את התרבות הדמוקרטית והפתוחה בקרב החברה הפלסטינית ולקדם את השכבות המקופחות ביותר באמצעות השכלה ולימוד.

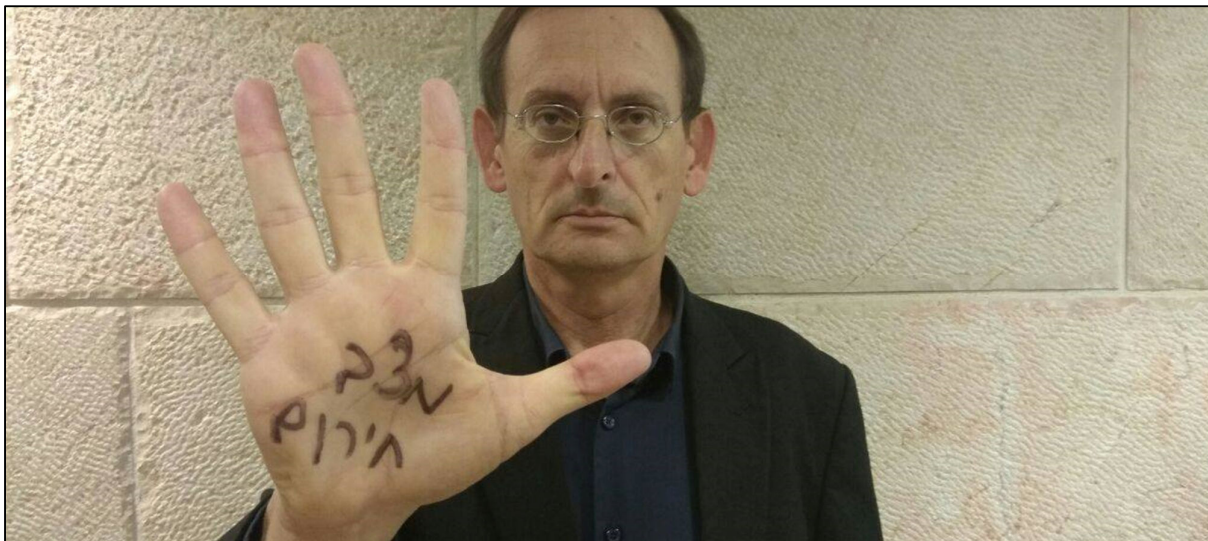
"אנו באקדמיה לשוויון, יחד עם חברינו מהארגון 'מדענים למען פלסטין', עמדנו לצדו של מרכז ביסאן כאשר מנהלו נרדף ונעצר וכאשר משרדו נפרצו בידי הצבא.

"אנחנו עומדים בקשר רב-שנים עם ארגון א-דמיר, בפרט בכל הנוגע להגנה על סטודנטים/ות שנעצרו ונכלאו בשל פעולותיהם/ן הפוליטיות במסגרת הסטודנטיאלית.

"ככלל, ששת הארגונים מהווים את עמוד השדרה האזרחי של החברה הפלסטינית, המנסה לשמור על גו זקוף ככל האפשר תחת תנאי הכיבוש הישראלי הדיקטטורי והאלים.

ארגון אקדמיה לשוויון ניצב באופן חד-משמעי לצד ארגוני החברה האזרחית הפלסטינית. הוא קורא לקהילה האקדמית הישראלית לצאת מאדישותה, לזעוק ולהביע התנגדות פעילה לרדיפתם של ארגוני זכויות אדם וארגונים קהילתיים, ופונה לקהילה האקדמית הבינלאומית בדרישה להתערב במהירות ולהפעיל לחץ לביטול הגזרה."

גם האגודה הסוציולוגית הישראלית פרסמה גינוי חריף להחלטת שר הביטחון. "האגודה הסוציולוגית הישראלית, המושתתת על ערכי השוויון האזרחי, הגנה על זכויות אדם ודמוקרטיה קוראת לשר הביטחון לחזור בו מהחלטתו ולהסיר את הצו", נמסר.

"מצב חירום": ח"כ לשעבר דב חנין (חד"ש), חבר הנהגת המפלגה הקומוניסטית הישראלית (צילום: זו הדרך)

חנין יעמוד בראש פורום האקלים הישראלי

"זה אתגר גדול מאוד", אמר חנין בריאיון שנערך בתחילת השבוע באולפן "ווינט". חנין הדגיש כי יש להקים ולפעול בנושא: "אנחנו חייבים לעשות שינוי מידי ומהיר, כי אנחנו נקלענו למשבר. אנחנו נמצאים באמת-באמת במצב חירום. אצלנו בישראל משתמשים ב'מצב חירום' לכל מיני מצבים, אבל מצב החירום הזה, שהוא מצב חירום עולמי – הוא סכנה ברורה ומיידית לאנושות ולנו כאן בישראל. מול סכנה זו אנחנו צריכים לעשות צעדים מידיים. האם נצליח בהתמודדות? זו שאלה עולמית. אענה לך בכנות – אני לא בטוח שנצליח. אבל שווה לתת את הפייט, כי זה פייט על העתיד, על עתיד ילדינו, על איך נראית הארץ הזאת בה כולנו – בני האדם – חיים, ועל האם נוכל להמשיך לחיות".

הוא התייחס גם ליעדים של הפחתת פליטות גזי החממה שהציבה ישראל בשנים האחרונות. "לצערי, ישראל הרחק הרחק מאחור", אמר חנין. "אצלנו 6.1% בלבד מהאנרגיה היא אנרגיית שמש. אתה יודע שבשבדיה משקל האנרגיה המתחדשת הוא כמעט 50%? אני מתבייש אפילו להגיד לך את זה כאן בשידור. אנחנו במצב לא טוב. מדינת ישראל צריכה להתעורר, ומקבלי ההחלטות צריכים להתעורר. צריכים לייצר פה שינוי כיוון אמיתי במדיניות. שינוי כיוון כזה יכול לשפר גם את חיי האזרחים בישראל".

אתגר אנרגיית השמש

לדברי חנין, "הנגב, כמוכך, יכול להיות עמק הסיליקון של אנרגיית שמש בישראל, אבל יש דבר פשוט יותר: תנו לשמש גג: גגות של בתים, גגות של מחלפים, גגות של כבישים, שימוש דו-תכליתי בחקלאות. אני לא רוצה ולא צריך לפגוע בשמורות טבע. יש המון שטחים שמבוזזים היום וש אפשר להשתמש בהם לטובת אנרגיית שמש. "בתחום התחבורה, אנחנו נשענים על רכב פרטי, וזה אבסורד – להעביר גוף שמשקלו 70 קילו ממקום למקום באמצעות טונה וחצי מתכת. זה מייצר הרבה זיהום, וזה גם לא עובד: אנחנו תקועים כל הזמן בפקקים. צריך לייצר מהפכת תחבורה ציבורית עכשיו. גם בגלל משבר האקלים, וגם כדי שנוכל לחיות טוב יותר".

יוסי אבו

מבקר המדינה מתניהו אנגלמן הגיש השבוע (26.10) ליו"ר הכנסת את הדו"ח המיוחד העוקב אחר פעולות ממשלת ישראל והיערכותה למשבר האקלים. מהדו"ח החמור עולה כי מדינת ישראל לא ערוכה למשבר האקלים. לפי המבקר לא חל שינוי תפיסה במדיניות הישראלית לנושא, למרות ההכרה הרחבה בעולם לסכנות הצפויות לאנושות מפני התחממות כדור הארץ ושינויי האקלים הקיצוניים.

ח"כ לשעבר ד"ר דב חנין (חד"ש), שמונה לאחרונה בידי הנשיא יצחק הרצוג ליו"ר פורום האקלים הישראלי, מסר כי הדו"ח "מעיד על מחדל מתמשך ומסוכן של כל מערכות השלטון ביחס למשבר האקלים. ישראל מציבה יעדים נמוכים במיוחד וגם בהם היא איננה עומדת. ישראל היא גם אחת המדינות המעטות שאין בהן בכלל תכנית היערכות מתוקצבת ומאושרת מול הסכנות הקיימות. כאשר בכל שירות המדינה יש רק 4 (!) עובדים שעוסקים במשבר האקלים – אין מנוס מהמסקנה שבמשך שנים מקבלי ההחלטות חיו בכוכב אחר, במנותק מהאתגר העצום שניצב עכשיו בפני האנושות".

הרצוג החליט למנות את חנין, חבר הלשכה הפוליטית של המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י), ליו"ר הפורום שיפעל בשיתוף "חיים וסביבה" – ארגון הגג של הארגונים הסביבתיים בישראל. יחד עם פעילי חד"ש, מק"י ובנק"י, ישתתף חנין במצעד האקלים שייצא ביום שישי השבוע (29.10) ב-9:30 מכיכר רבין בתל-אביב.

שינוי מידי ומהיר

ד"ר חנין (63), מראשוני העוסקים במשבר האקלים בזירה הציבורית בישראל, קידם בכנסת ובמאבקים ציבוריים סוגיות סביבתיות וחברתיות והעביר חוקים רבים בנושא. בין היתר הוביל חנין ועדות בכנסת בענייני סביבה ובריאות, תחבורה ציבורית והזיהום במפרץ חיפה וכן את השדולה הסביבתית-חברתית. בשנה האחרונה הוביל את היוזמה "שינוי כיוון", שגובשה באוניברסיטת תל אביב בה הוא מלמד, במטרה לגבש דרכי התמודדות עם המשבר.

בפורום יהיו נציגים מתחומים שונים: ממשלה, כנסת, אקדמיה, שלטון מקומי והמגזר העסקי והתעשייתי. הפורום יפעל בחסות בית הנשיא ויתכנס כמה פעמים בשנה.

מחשבות על סוציאליזם ושירות צבאי

מתוארו הנצחי – צבא העם. רק לאחרונה אישרה הממשלה את תוספת הרמטכ"ל לפנסיות הצבאיות המנופחות ממילא, שתעלה למדינה לא פחות מ-1.1 מיליארד שקלים.

צה"ל הפך גם הוא, כמו הרבה חברות פרטיות, למקום עבודה נוח ורווחי. קצינים ונגדים רבים ממשיכים לשרת בו בעיקר מתוך שיקולים כלכליים ואישיים – קריירה מובטחת ויציבה משכורת נאה ופנסיה חזירית. הקצינים העומדים בראש הפירמידה מפקדים על חיילי גיוס החובה, אשר מקבלים פרוטות בחודש מתוקף מודל צבא העם. בפועל זה מודל מעמדי היררכי. המעמד העובד – חיילי גיוס החובה – עושה את רוב העבודה, אך מי שנהנים ממנה הם בעלי הדרגות הבכירות. חיילי שירות החובה מנוכרים מתוצר עבודתם.

אם נסתכל על צה"ל כחברה כשלעצמה, נגלה שהוא בסך הכל משקף את הקפיטליזם הישראלי והגלובלי. בני נוער שנולדו למשפחות "הנכונות", מרקע חברתי-כלכלי אמיד וממרכז הארץ, שזכו בחינוך טוב יותר, הם בעלי סיכוי גבוה יותר להתקבל לתפקידים נחשקים במודיעין, בסייבר, בדובר צה"ל ובגל"צ. תפקידים אלה, אליהם מוסללים בני נוער מגיל צעיר, אף משמשים כמקפצה להבטחת עתידם הכלכלי כעובדים במגזר ההיי-טק או בתקשורת. אי אפשר להאשים אותם; בעולמנו הם חיים.

לאחר הפרישה משירות קרבי, כאשר שירתי כמעצב גרפי בחיל החינוך, נתקלתי יום יום במצבי ניצול והתעמרות מעמדית בחסות צה"ל. רבים מהקצינים התייחסו בזלזול לכוח העבודה, כלומר אליו ולשאר המעצבים, והעבירו אותנו ללא התחשבות ביכולותינו. ובצה"ל, מה לעשות, אי אפשר לאגד את העובדים. זו מסגרת שפועלת כמו מפעל ענק ומפלצתי המנצל את עובדיו, תחת הכותרת המכובסת של "שירות וביטחון המדינה". הסכם קיבוצי לא יהיה כאן.

אך צה"ל כמובן מפעיל דיכוי לא רק פנימה, אלא גם ובעיקר החוצה. הישות הצבאית כולה משרתת את המעמד המנצל. ההוכחה הקרובה והמוכרת לנו ביותר היא הכיבוש. מעל ל-54 שנים משליט צה"ל באלימות שלטון דכאני על עם אחר, וסופו של שלטון זה לא נראה באופק.

בתנועה התחנכתי על ערכי הציונות, כלומר על הזיקה של העם היהודי הנרדף לארץ משלו. גדלנו על ההערצה לדמויותיהם של הציונים הלוחמים במלחמת העולם השנייה כמו יצחק צוקרמן (אנטק) וצביה לובטקין, אותם מורדי גטו וארשה שלחמו על חירותם. אך מאז התהפכו היוצרות – מעם הנרדף בגולה הפכנו לעם הרודף בארצו. הציונות, שהייתה אז חתירה לביטחון לעם היהודי – מה היא היום? בישראל, קשה לא לראות בה תחושת עליונות יהודית, המבקשת לשמר בכל מחיר את יחסי הכוח בין היהודים לבין הפלסטינים בארץ. משום כך נשאלת השאלה: האם יש מקום לציונות בכלל?

על שאלה זו אני מתקשה לענות, מפאת ההתנגשויות המרובות בין אמונות לבין הדברים עליהם התחנכתי. כואב לי לומר, אך לציונות בצורתה כעליונות יהודית דכאנית אין מקום בעולם. אולי תיתכן ציונות אחרת, אבל ברור כי לא ניתן להגיע לחברה סוציאליסטית שוויונית תחת משטר גזעני. לכן, בתשובתו לניסיונו של דב בר בורוכוב לבסס השקפה ציונית-מרקסיסטית כתב: "אתה מנסה לשבת על שני כיסאות, אך יושב למעשה על המרווח הריק ביניהם". על איזה כיסא אני נוטה לשבת? בימים אלה, התשובה מתבהרת לי יותר מתמיד.

בעת כתיבת שורות אלה אני משתחרר מצה"ל, לאחר מעל לשנתיים של שירות לא מלא, אך מלא התחבטויות – האם להתגייס מלכתחילה, ולאן; האם להישאר, ולעוד כמה זמן? כבר בתור נער בן 15 התחלתי לגבש עמדות שמאליות. הצטרפתי לתנועת הנוער העובד והלומד (בה אני חבר עד היום) והתחלתי לראות את העולם בעיניים סוציאליסטיות. בסוף שנת השירות, אליה יצאתי כדי לחנוך לפי אמונותיי, הגיע שלב הגיוס.

בשנות הלימודים בתיכון, בין שאר ההשקפות שאימצתי, היו העמדות הפציפיסטיות: נגד אלימות מכל סוג, נגד נשק, ובוודאי נגד דיכוי עם אחר. לא רציתי לקחת שום חלק בכיבוש הישראלי ובשלטון על העם הפלסטיני בשטחים – גם לא בתור פקיד זוטא שיושב רחוק משם, במשרדו הממוזג מאחורי הקלעים.

אך בחצי השנה שקדמה לגיוס פיתחתי לעצמי תפיסה אחרת: הכיבוש, 54 שנים לאחר תחילתו, מתקיים מתוקף החלטת הממשלה, ולא הצבא. כל עוד הכיבוש ממשיך להתקיים, אני מעדיף שהחיילים – הזרוע המבצעת של המדינה – יהיו דומים כמה שיותר לי ולחבריי בתנועה הסוציאליסטית, ולא לפשיסטים המונעים משנאה ומגזענות מסוגו של אלאור אזריה. לכן העליתי פרופיל והתגייסתי לקרבי, לגדוד 50 של הנח"ל. תפיסתי החדשה החזיקה מעמד בערך חודש. בין קולות הירי שפילחו תמיד את האוויר, המשמעת המאצ'ואיסטית האלימה, החינוך לעליונות יהודית ולחירוף הנפש בשמה – בין כל אלה לא מצאתי את עצמי. הייתה זו ההיתקלות הראשונה שלי עם הצבא, והפעם הראשונה בה יכולתי לחשוב ולבקר אותו דרך חוויה אישית, בגוף ראשון. לאחר שנים של חינוך על ערכי התנועה (סוציאליזם, חיי שיתוף ושוויון, ציונות וגיוס), הייתה זו הפעם הראשונה בה הרגשתי על בשרי התנגשות חזיתית בין הסוציאליזם ובין הציונות, או בין השקפתי המרקסיסטית לבין הצבא. בכך אבקש לעסוק במאמר זה, אותו אני כותב עם סיום שירותי הצבאי.

תחילה אני מבקש לנפץ מיתוס הנפוץ בציונות הסוציאליסטית: צה"ל הוא לא ארגון סוציאליסטי. אין בו שוויון הזדמנויות אמיתי, בניגוד לתדמית שמנסים לצייר לו. הוא היררכי עד כאב, רווי באלימות (פנימית, עוד לפני הכיבוש והאלימות אשר מופנית כלפי הפלסטינים), באינטרסים ובטיות (כאן המקום להזכיר את דבריו של אלעזר שטרן על גריסת התלונות האנונימיות), ובכל שנה הוא רק מתרחק

משמרת תמיכה בסרבנים

תנועת יש גבול תקיים בשבת (30.10) משמרת תמיכה בשלושה סרבני מצפון היושבים בכלא הצבאי בגלל התנגדותם לכיבוש. ערן אביב, בן 19, נשפט לתקופת כליאה שישית של 30 יום (סה"כ 114 יום). שחר פרץ, בת 19, נשפטה לתקופת כליאה שלישית של 30 יום (סה"כ 58 יום). ביום ראשון האחרון הצטרף אליהם מזכיר חד"ש בירושלים, אורן פלד, בן 29, שנשפט לתקופת כליאה ראשונה של שבועיים. ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת) הביעה תמיכה בסרבנים ומסרה: "החבר האיתן והעקרוני אורן פלד, נכנס לכלא בגלל סירובו לשרת בצבא. חברי אורן הוא פעיל בירושלים לצד המשפחות בשיח ג'ראח ועם המשפחות בכפרים בחברון נגד הטיהור האתני".

את סכומי הכסף האסטרונומיים הנאגרים בקופה – הם משתכנעים לסכן את חייהם למען הסיכוי לזכות בפרס הגדול. חלק מן המשתתפים מתחילים להבין את החוקיות של המשחק, רוקמים קשרים עם משתתפים אחרים ומנסים להציל את עצמם. עבור המשתתפים, זו מציאות זו בה החוק היחיד הוא "החזק שורד"; אך עבור הצופים בבית, חדלי הפירעון הנאבקים על חייהם הם בסך הכל עוד שעשוע.

הסדרה, שכבשה את דמיונם של מיליונים ברחבי העולם, נמנית עם "הגל הקוריאני" – מוצרי תרבות תוצרת דרום קוריאה המיוצאים לכל מדינות העולם וזוכים בהצלחה גלובלית. אני סבור כי נכון יותר לשייך את הסדרה דווקא לקטגוריה של "ביקורת חברתית". הסדרה, שנעה בין הקצנה של המציאות להצגת מציאות אלטרנטיבית, זורה אור על הפערים האדירים בחברה הדרום קוריאנית ובחברות קפיטליסטיות אחרות.

דוגמא מובהקת לפערים בקוריאה היא עיר הבירה סיאול, הידועה בגורדי שחקים אדירים ובתאגדי רכב וטכנולוגיה חובקי עולם. אך העיר מאכלסת גם מספר אדיר של תושבים חיים במחסור, שרבים מהם שקועים בחובות או נאלצים לעבוד מספר שעות לא אנושי כדי לפרנס את עצמם ואת משפחותיהם. אולי גם הם, ביום מן הימים, יהמרו על חייהם כדי להחזיר את החובות שלקחו.

בבלוג של האגודה האנתרופולוגית הישראלית, "בחברת האדם", נשאלו שתי שאלות על הסדרה: "האם הסדרה מייצגת נאמנה את תרבות קוריאה? מדוע הצופים מחוץ לקוריאה כל כך נהנים ממנה ומרתקים אליה?"

בתשובה לשאלות נכתב: "אכן, רבים מהסיפורים האישיים של הדמויות המיואשות משקפים אמיתות חברתיות בקוריאה הדרומית של ימינו. זוהי חברה מקוטבת מאוד מבחינה כלכלית, אשר למרות הצלחתה בשוק הגלובלי והעושר הרב הקיים בה, אינה מטפלת באופן ממוסד באנשים מוחלשים: אלו שאינם עובדים, פושטי הרגל, הקשישים ובעלי המוגבלויות. פנסיה ממשלתית בקוריאה (לאנשים שאינם בעלי הכנסה נוספת מפנסיה פרטית או מהון) יכולה להיות כשבע מאות שקלים. זהו סכום שאינו מספיק כלל למחיה בארץ שבה עלות המגורים והמזון הן מהגבוהות בעולם. עלויות אלה פעמים רבות אינן מתאימות גם לשכרם של צעירים וצעירות, אשר נכנסים לשוק עבודה תחרותי ונצלני.

"הייאוש מובנה במערכת, ופעמים רבות מופיע הביטוי 'הל צ'וסון' (הגיהנום של קוריאה) כמתאר את המציאות הכלכלית העומדת בפני דרום קוריאנים רבים. שיעורי ההתאבדות במדינה הם מהגבוהים בעולם... לגבי הפופולריות של הסדרה 'משחק הדיונון', הרי שהיא משלבת מתח ואלמנטים עם דמויות המוצגות כמורכבות ומפתיעות. זהו מתכון להצלחה טלוויזיונית. בנוסף, השחקנים הראשיים בסדרה נחשבים, ברובם, לשחקנים מצוינים, אשר שיחקו בעבר בקולנוע, בתיאטרון ובטלוויזיה."

יוצר הסדרה, הואנג דונג היוק, הגה את עלילתה כבר ב-2008 – אך חברות ההפקה הדרום קוריאניות דחו את בקשותיו להפיק אותה. מנהלי "נטפליקס" ראו את הפוטנציאל של "משחק הדיונון" והחליטו להפיק אותה. כך החליף תאגיד גלובלי את החברות המקומיות, והפיק סדרה המציגה את תחלואי החברה הניאו-ליברלית – הכל כדי להגדיל את רווחיו. ביקורת הקפיטליזם איננה שמורה רק למתנגדי השיטה: בעלי ההון עצמם יכולים לקחת אמירה ביקורתית, לעטוף אותה בבידור ולהפוך אותה לסחורה רווחית במיוחד – כל עוד ההמונים אינם מתקוממים.

זוהר אלון

הסדרה 'משחק הדיונון' בנטפליקס

קפיטליזם ופערים

בדרום קוריאה

כיצד ייראה סוף העולם? האם אנו מתקדמים לעבר עולם נטול משמעות, בו קצם של רוב בני האדם קרב? "משחק הדיונון", הסדרה החדשה של היוצר הדרום קוריאני הואנג דונג היוק, שכבשה בשבועיים האחרונים את ענקית הזרמת התוכן "נטפליקס", מציגה מציאות דיסטופית ומטרידה שמשאירה את הצופים המומים ומועזעים בסימום כל פרק.

"משחק הדיונון" עוקבת אחרי אזרחים דרום קוריאנים ששקעו בחובות כתוצאה מהשקעה כלכלית כושלת, מהמורים או מפשעים פיננסיים. הדמויות נקלעות למציאות מחרידה בה עליהן לבחור בין השתתפות במשחק מסוכן וקטלני לבין נטילת הלוואות מהשוק האפור. בשני המקרים, חיהן בסכנה. אולם בניגוד להלוואה בשוק האפור, השתתפות ב"משחק הדיונון" מאפשרת לדמויות להציל את חייהן באמצעות זכייה בפרס הגדול, התופח מסיבוב לסיבוב. המפסידים מקפחים את חייהם מיידית – בהוצאה להורג.

הסוגה תוכנית המציאות (ריאליטי) הפציעה בתחילת שנות ה-2000 והשתכללה במהלך שני העשורים האחרונים. הסרט "המופע של טרומן" מ-1998, בכיכובו של ג'ים קארי, נחשב מבשר ז'אנר תוכניות המציאות. כדי לחדש ולמשוך יותר צופים, מציגים היוצרים תוכניות קיצוניות יותר ויותר, חודרניות ומעוררות אי-נוחות. הכל ניתן לצלם, לערוך ולשרד – מלידות ועד מיתות, עבור בשידוכים בין אנשים הנואשים לאהבה ומוכנים לוותר על פרטיותם לשם כך.

המשתתפים ב"משחק הדיונון" אינם יודעים למה הם נכנסים. הם נלקחים באישון ליל, מסוממים וללא יכולת התנגדות, מאבדים את זהותם ומקבלים מספר ולבוש אחיד. המזון שניתן להם מוגבל ונשלט בידי מנהלי המשחק. הם נקלעים למשטר טוטליטרי מוחלט. השחקנים, המומים לאחר המשחק הראשון, צופים בחבריהם שהפסידו נורים למוות. השורדים מבקשים לעזוב את המשחק, אך כאשר הם רואים

לא להפרטה בירושלים

באותה שעה נפגשו חברי הכנסת של הרשימה המשותפת ויו"ר ועדת המעקב העליונה של הציבור הערבי בישראל מוחמד ברכה עם נציגי הארגונים שנגדם כוונה החלטת גנץ. מהרשימה המשותפת נמסר: "בעולם ההפוך שבו ממשלת העמקת הכיבוש קוראת לעצמה ממשלת 'שינוי', שר הביטחון מעז להכריז על ארגוני זכויות אדם בעלי מוניטין בינלאומי כארגוני טרור. על מרצ ורע"מ להחליט באיזה צד הם – בצד הכיבוש, הסיפוח והאפרטהייד או בצד השלום השוויון והדמוקרטיה. זו החלטה תקדימית ומסוכנת וניאבק נגדה בכל המישורים, כולל הבינלאומי".

ח"כ עאידה תומא-סלימאן התייחסה למפגש בחשבון הטוויטר שלה וכתבה: "נפגשנו ברמאללה עם ששת ארגוני זכויות האדם שממשלת השינוי לרעה מסמנת כטרוריסטים. פגשנו אנשים שמקדישים את חייהם למאבק פוליטי נחוש נגד הטרור הגדול ביותר – הכיבוש. מרצ ורע"מ אחראיות לא פחות מגנץ לניסיון הזה לשבור את החברה האזרחית הפלסטינית. אנחנו נאבק על זכותם להתנגד לכיבוש מעל כל במה".

חד"ש - סניף יפו

אסיפה פתוחה בהשתתפות ח"כ עופר כסיף
יום חמישי, 28.10, בשעה 20:00, השקמה 3

זה הזמן לפעול

מצעד האקלים הישראלי - 2021

יום שישי, 29.10; התכנסות בשעה 09:30 בביכר בין

משמרת מחאה לתמיכה בסרבנים

אורן פלד, ערן אביב ושחר פרץ

שבת, 30.10, בשעה 16:00; מול הכלא הצבאי "נווה צדק"
הסעה מתל אביב תצא ב-15:00 מצומת נמיר-ארלוזורוב

מועדון קולנוע בגדה השמאלית

You Don't Nomi / ג'פרי מקהייל

2019, ארה"ב, 90 דקות (אנגלית; כתוביות בעברית)
מוצ"ש, 30.10, בשעה 20:00; אחד העם 70, ת"א

השבוע באתר "זו הדרך"

פוגרום בתורמוס עי"א, הקומוניסטים בסודאן
נגד ההפיכה הצבאית, סגירת אתר "העוקץ",
תאונת עבודה קטלנית סמוך לנתניה, ועוד...

zoha.org.il

תחת הסיסמא "די להפקרת העובדים והתושבים; לא להפרטה בעיריית ירושלים" יפגינו פעילים ביום חמישי (28.10) בשעה 18:00 בכיכר ספרא מול ישיבת מועצת העירייה, בדרישה לעצור את ההפרטה המתוכננת באגף שפ"ע ואת פיטוריהם של 73 עובדי מחלקת הגננות.

מחד"ש ירושלים נמסר: "מזה שנים נוקטת העירייה צעדים להפרטת אגפיה השונים, באמצעות העסקת עובדים דרך חברות קבלן. חברות אלה הן צד שלישי שאינו מחויב לעובד, לטובתו ולשמירה על זכויותיו, ואף איננו מחויב לתושבי העיר. הקבלנים מחויבים לרווחיהם בלבד". לפי הודעת עיריית ירושלים, בהתאם להסכם עליו חתמה עם ההסתדרות, הוחלט להפריט חלק מאגף שפ"ע (שיפור פני העיר) בעיריית ירושלים. ערב חג הסוכות קיבלו יותר מ-70 מעובדי האגף מכתבי פיטורים. עובדים אלה, שחלקם עבדו בעירייה במשך עשרות שנים, אינם בעלי הכשרה בתחומים אחרים, מה שצפוי להקשות עליהם במציאת מקום עבודה חדש.

"פיטורי העובדים פוגעים ביכולתם לפרנס בכבוד את עצמם ואת משפחותיהם, וזאת בתקופה של משבר כלכלי ובריאותי. כבר נעשה ניסיון הפרטה באגף התברואה ב-2019, כאשר 250 עובדים קיבלו מכתב פיטורין. הפיטורין בוטלו לאחר מאבק עיקש", מסרו הפעילים.

יצוין שבמהלך קמפיין הבחירות לראשות העירייה, הרבה משה ליאון להבטיח כי יגן על עובדי העירייה ויימנע ממהלכי הפרטה. חרף הצהרותיו, נמשך תהליך ההפרטה הדרגתי באגפי העירייה השונים. מאות עובדים נוספים נקלעו לחוסר ודאות: הם אינם יודעים אם ימשיכו להיות מועסקים בעירייה או בחברת הקבלן לאחר ההפרטה.

לדברי פעילי חד"ש בירושלים, "ליאון מפר את הבטחתו המפורשת, ודני בונפיל, יו"ר מרחב ירושלים בהסתדרות, שאמור לייצג את האינטרסים של העובדים – מאשים אותם וטוען כי חלק גדול מהעובדים יושב בחוסר מעש. אי אפשר להישאר אדישים נוכח העוול שגורמת עיריית ירושלים למאות עובדים, לבני משפחותיהם ולכל תושבי העיר. העסקה ישירה של עובדי העירייה היא אינטרס של כולנו. הצטרפו אלינו במאבק נגד הפרטה והעסקה קבלנית, ובעד העסקה ישירה המיטיבה עם העובדים ועם הציבור כולו".

זכויות אדם הן לא טרור

פעילי מק"י וחד"ש הפגינו השבוע (26.10) מול הקריה בתל אביב נגד ההחלטה של שר הביטחון גנץ להכריז על שישה ארגוני חברה אזרחית פלסטינים כארגוני טרור (ר' בשער). המפגינים הפגינו תחת הסיסמא "זכויות אדם הן לא טרור" וקראו קריאות נגד ממשלת הימין שמעמיקה את הכיבוש בשותפות עם מרצ ורע"מ. מחד"ש נמסר: "ארגוני זכויות אדם הם לא טרור. החלטה זו היא עוד הסלמה במדיניות הנפשעת של הממשלה להנצחת הכיבוש, להעמקת ההתנחלות ולמניעת כל התנגדות פוליטית לכיבוש דרך חשיפת פשעיו בזירה הבינלאומית והמקומית".